

Farja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina »dostavljanjem na dom ali po pošti K 150. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18—, polletna K 9—, četrletna K 450. — Za ino-zemstvo K 30—. — Naslov: Upravišтво „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer. »

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravišтво sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petstvrstica 20 vin., pogojni prostor 25 vin., poslana in razglaš 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštne proste

Štev. 134.

V Ljubljani, v ponedeljek dne 13. novembra 1911.

Leto I.

Svoboda in delo.

Svoboda je krasna beseda. V zgodovini se je vedno mnogo rabila, menda pa nikdar toliko v naših časih. Zaraditega bi bilo misliti, da so si vsaj tisti ljudje, ki jo največ izrekajo, na jasnem, kaj je po čisti s tem pojmom. Če bi se svoboda samo opevala, si ne bi bilo treba mnogo beliti glave z njo, kakaj pesnik ima tudi svobodo, da pretirava, da nadomešča kruto resnico s fantazijami, ter da rabi pojme in besede po svojih umetniških besedah. Ali dočim so ravno najboljši pesniki prenehali tjavendan deklamirati o svobodi in jo rabiti za opajanje namesto alkohola, je v politični agitaciji in v gospodarskem življenju „svoboda“ še vedno med najbolj priljubljenimi gesli in ravno tukaj, kjer bi bilo treba najtreznejšega mišljenja, se ljudstvo najbolj narkotizira z besedami. Svoboda se na eni strani prav tako zlorablja, kakor na drugi „nadzemeljske“ skrivnosti. Kljub navidezemu najskrajnejšemu nasprotju pa je vendar oboje zelo sorodno: Oboje špekulira z najglobljšim ljudskim hrepenenjem, z nezavedno, a vedno plamtečo, ne iz razumnosti, temveč iz čustva izvirajočo željo po najvišji sreči. Svoboda je en izraz take zvrhane sreče, nebeska blaženost pa drugi.

Pustimo „življenje onkraj groba“, o katerem ne more živ krst povedati nič gotovega in s katerim nima politika nobenega naravnega stika. Kaj je s svobodo? Ali je svoboda sama po sebi politično načelo? Ali more biti svoboda temelj ali cilj politike?

Priznavamo, da so to „sumljiva“ vprašanja. Človeka zadene ob njih kaj lahko očitati, da je nazadnjak, sovražnik svobode, absolutist in kdo ve kaj še. Ali čisto „slučajno“ so postali največji reakcionarji, absolutisti in zatiralci svobode tisti, ki so največ govorili o svobodi ter vedno razvijali zastavo svobode. Proti „svobodnjakom“ se mora svoboda dandanes prav tako braniti, kakor proti pravim nazadnjakom in tiranom.

Svoboda ni nič absolutnega. Absolutne svobode ni. Nikjer je ni, ne v vesoljstvu, ne v materialnem in ne v duševnem življenju. Povsod je odvisnost. Svetovi in svetovni sistemi so odvisni drug od drugega, vsi vzajemno. Zemlja je odvisna od velikega solca in od male lune. Vagabund komet, ki se klati po neizmernosti svetovja, ni niti trepotek prost; a kakor je sam odvisen od tisočih teles, s katerimi ima oddaljene ali pa intimnejše stike, tako so v manjši meri odvisni od njega ne le neznatni meteori, ki jih spotoma požira, ampak tudi veliki svetovni magnati, ki jih srečava.

Zakone te vsesplošne odvisnosti so učnjaki študirali in jih še dalje študirajo. Spo-

znavaajoči te zakone, izračunavajo njih neizogibne posledice in nam jih napovedujejo. Preden se prikaže nebeski potepin najboljsemu dalekogledu, že povedo zvezdoznanci, kdaj se pojavi na gotovem mestu.

Vsestranska odvisnost sega od največjega do najmanjšega. Do skrajne meje človeške zmožnosti jo zasledujejo teleskopi, spektralna analiza in računi v velikosti; v komaj pojmljivo hite za njo in jo doganjajo mikroskopi. Nekod med skrajnimi konci neskončnosti pa je človek in njegov rod. Del brezmejnega sveta je in že zato, ker je del, je tudi on odvisen. Zakoni, ki ravnaajo sukanje zemlje in Martovo pot, ki silijo solnce, da sveti in luno, da nam kaže vsako noč drugo lice, zakoni, po katerih so nastala svetovja in po katerih minevajo. so obudili tudi človeka in ga napravili takega kakršne je. Nikakršne svobode ni bilo tu. Brez svoje volje je prišel na svet; sprejeti je moral tisto telo, katero je dobil; možgani in živci, in sluh in duh — vse mu je bilo dodeljeno brez njegovega hotenja in brez njegove izbire. Stalni zakoni so uredili zemljo, njegov dom, tla pod njegovimi nogami in streho nad njegovo glavo; in kakor so po stalnih zakonih ustvarjeni drugi ljudje in urejeni njih pogoji, tako je določena odvisnost vseh od prirode in vseh med seboj.

Ali človek, ki zalezuje s svojim študijem za naše smisle največja in najoddaljenejša solca ter za naše oči najmanjše, z drobnogledom komaj vidne živalce, njih gibanje, njih pogoje, njih vzajemnost, človek, ki je dolga stoletja smatral sebe za središče in namen sveta, je posvetil razmeroma ujamaj poznosti spoznavanju samega sebe, svojega življenja, njegovih pogojev in zakonov. A kar je znanost vendarle spoznala, je v važnih delih še neporabljeno, na škodo človeškega rodu in njegove sreče.

Priroda, ki je dala človeku dar misli in spoznavanja in nad vse važni dar dela, mu je razkrila tisočere skrivnosti in razodela neštete svoje postave. In kakor je napravila iz njega svoj tvor, ki se mora neizogibno ravnati po njenih zakonih, in mu je dala v njegovem okviru svobodo, da obrača sebi v prid vse, kar more doseči. Majhna je ta svoboda in vendar velika. Ena najvažnejših njenih lastnosti pa je ta, da se spreminja. Lahko je manjša in večja. Človek, ki je živel pred štiristisoč leti in ni poznal lastnosti apna, lana, železa, ni bil izdelatelj obleke in zidati hiše, oboroževati se z mečem in lokom, voziti se po suhem z vozom in po morju z ladjo. Ali daleč zaostaja njegova svoboda za svobodo sedanjega človeka, ki je spravil tisočere tehnične pripomočke v svojo službo, okrajšal vse daljave, iz-

našel nova sredstva za svoje potrebe, omogočil izmenjavanje blaga preko vse zemlje, podaljšal svoj vid, shranil svoj glas za potomce in se dvignil v zrak.

Poraba prirodnih bogastev in poraba večnih zakonov v prid človeštva se imenuje delo.

Absolutne svobode ni. Človek nima svobode, da bi ostal embryo in nima svobode, da bi ostal večno živ. Izmed rojstva in smrti je tisoč in tisoč odvisnosti. Ali če jih ne more odpraviti, jih lahko ublažuje, rahlja in olajšuje. Pogoj človeške svobode, tiste svobode, ki je mogoča, je delo.

Ali tudi delo ni svoboda sama po sebi. Tudi za delo veljajo zakoni. Deloma so nam nedosežni, deloma so dani človeku v oblast. Da mu prinesejo največjo korist, jih mora spoznanje porabiti. Ker so zakoni dela ogromnemu številu ljudi še vedno večja uganaka kakor potovanje meteornih rojev ali pa življenje infuzorij, je človeško delo anarhično. Čim bolj se delo prilagodi svojim zakonom, tem uspešnejše bo; njegove težave se zmanjšajo, njegovi uspehi povečajo. Nele z novimi in boljimi sredstvi, temveč tudi z organizacijo dela se zmanjšuje človeška odvisnost. to se pravi; Se povečava njegova svoboda.

Organizacija dela je cilj in naloga socializma. Politika svobode je socialistična politika.

Po konzumentih!

Stürgkhovo ministristvo je pokazalo prvo znamenje svojega življenja: poslanski zbornici je predložilo že davno napovedano novelo zadružnega zakona, ki je bil že lep čas zrel za korenito reformo. Ampak vladna predloga ni reforma, ampak tenko stkana pajčina, v kateri hoče vlada zadušiti zadružno gibanje konzumentov. Konzumne zadruge po starem zakonu iz l. 1873 niso bile deležne posebnih ugodnosti. Kdor je poslušal v ponedeljek ohlapne Stürgkhove besede o draginskem vprašanju, kdor je slišal njegov apel na sodelovanje samoupravnih korporacij in gospodarskih organizacij v boju zoper draginjo, bi bil utegnil misliti, da se obetajo pod novo vlado boljši časi, ampak še tisti dan je vlada pokazala, da se je udinjala branjevcem, prekupcem, trgovskemu kapitalu. Njeni poljubi so Judeževi poljubi in njeni objemi konzumentov so do zadnje pičice podobni davljenju.

Novi načrt zadružnega zakona izpreminja določbe o poročstvu in zagotavlja zadružnim upnikom večjo varnost in večje varstvo. Namesto neomejenega poročstva ustanavlja po nemškem vzoru neomejeno obvezo za naknadna doplačila: če zabrede zadruga iz katerega si bodi razloga v plačilne tezeve, upnik nima po

vladni predlogi pravice, da se loti neposredno zadružnik, ki je sedaj z vsem svojim imetjem jamčil za ves zadružni primankljaj, temveč bo opravičen držati se zadruge; zadruga pa bo imela pravico in dolžnost, da pritegne deležnike enakomerno k pokritju zadružnega primankljaja in jim naloži naknadno doplačila. Nadzorovalni odbor je po novem načrtu obligatoren. Nadalje določa, da ima vsak zadružnik vsaj po en glas na občnih zborih. Večjim skupinam podeljuje predloga manjšinske pravice. Revizija zadrug se poostri, ker se je zakon iz l. 1903 izkazal kot nezadosten, kar so pokazali mnogoštevilni zadružni polomi zadnjih let. Revizorji dobe večjo oblast. Clauski imeniki se bodo odslej vodili pri sodišču, kjer bodo shranjena tudi pristopne izjave. Kreditne zadruge bodo smele po vladnem načrtu dovoljevati kredit le zadružnikom, tudi hranilne vloge bodo smele sprejemati le od zadružnikov. Višina hranilnih vlog bo morala ostati v določenem razmerju z zadružnim imetjem in z obsegom poročstva.

Marsikaj v novem načrtu je dobrega, ampak glavna ost njegova je — kakor vse kaže — obrnjena proti konzumnim društvom. Pravice konzumnih društev se prav izdatno omeje. Konzumne zadruge imajo pravico oddajati blago le svojim članom, zanemarjenje te prepovedi se bo po novem načrtu kaznovalo kot prestop, ali pa celo kot pregrešek. Ustanavljanje filialk bo konzumnim zadrugam prepovedano. Prodajalne smejo odvarjati le v najbližji okolici svojega sedeža. Preden otvoro trgovino, se morajo izkazati z določenim številom članov.

Predloženi načrt kaže delavstvu nadvse razločno in očitno, čigave interese zastopa in ščiti avstrijska vlada. V času najhujše draginje nastopa z zakonom, ki pada kakor klavir na organizacijo konzumentov, ne da jo bi utrdil in okrepil, temveč da jo razbije in razdrobi. Zadružno samopomoč na polju konzuma je treba izpodvezati, da mali in veliki prekupei nemoteno odirajo konzumente — in vlada je takoj pri rokah, da ustreže kapitalistični želji, da izvrši kapitalistično povelje in zadrigne vrat organizacijam, ki so izdatno blažile pritisk draginje.

Po vsej državi raztezajo industrijski in trgovinski karteli nemoteno svoje grabljam podobne roke; zadruge agrarnih veleproducersov, ki se vsebolj razvijajo v oderuška podjetja, podpira vlada celo z bogatimi subvencijami, ki jih plačuje ljudstvo. Bogatim izkoriščevalcem in oderuhom ribo, stradajočim konzumentom kamen — to je geslo avstrijske vlade.

Socialno demokratične poslance čaka trda naloga, da prestrežejo težke udarce, namenjene konzumnim organizacijam, da prekrizajo vladno nakano. Radovedni pa smo na vedenje me-

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

— Ne vem! — je oprezno dejala mati — Časih se mi zdi težko... A vse je tako resno in čudovito... in se giblje naglo, strahno naglo drugo za drugim.

Znani val razburjenja se je zbudil v njenih prsih napolnjujoč srce s podobami in mislimi. Sedla je na posteljo urno izražajoč misli z besedami.

— Drvi, drvi, drvi — vse k enemu koncu in sili kakor ogenj v goreči hiši kvišku! Tu prodre, tam se zasveti, vse svetleje, vse silneje... Mnogo težav je v življenju, veste! Ljudje trpe, tepo jih, kruto jih tepo, davijo jih, zalezujejo... Ljudje se skrivajo, žive po menišje... Mnogo veselja jim je prepovedanega... Vse to je zelo težko!

Ljudmila je vrgla glavo nazaj, objela mater s svojim pogledom in pripomnila:

— Vi ne govorite o sebi!

Mati jo je pogledala, vstala s postelje, se oblačila in vpraševala:

— Ne o sebi?... Kako naj sebe potisnem v stran, ko ljubim vse od kraja, se za vse bojim... Vse zadeva moje srce... K vsemu ga vleče... Kako naj stopim na stran?

Napol oblečena, stoječ sredi izbe se je za hip zamislila. Naenkrat se ji je zazdelo, da v njej ni več te, ki je živela v strahu in trepetu za svojega sina, v mislih, kako bi mu ohranila svoje telo; ločila se je od nje, odšla daleč proč, ali pa zgorela na ognju razburjenja,

ki je olehčalo, očistilo dušo in obnovilo srce z novo silo. Sama sebi je prisluškovala, rada bi bila pogledala v svoje srce, a zbal se je zbuditi v njem stari nemir.

— O čem ste razmišljali? — jo je prijazno vprašala gospodinja in se ji približala.

— Ne vem! — je odgovorila mati.

Gledaje druga drugo sta molčali, nasmehnili se, potem pa je Ljudmila odšla iz sobe rekoč:

— Kaj počne moj samovar?

Mati se je ozrla proti oknu, na ulici je sijal hladen, krepak dan, tudi v njenih prsih je bilo svetlo, ampak žgoče. Najraje bi govorila o vsem na dolgo in široko, veselo, z nejasnim čuvstvom hvalečnosti do neznanca za vse, kar je privrelo v njeno dušo in rdelo v njej kakor večerna zarja. Že davno ne vznikla želja po molitvi jo je vznemirjala. Spomnila se je mladega obraza, zvonkega glasu: „To je mati Pavla Vlasova!“ Radostno in nežno so sijale Sašine oči, vstala je temna podoba Ribinova, nasmehnilo se je bronasto, trdo obličje Pavlovo, zmedeno je pomežikaval Nikolaj in naenkrat je vzkripelo vse z globokim, lehkim vzdihom. Zlilo se in se združilo v prozoren, pester oblak, ki je objel vse misli s čuvstvom miru.

— Nikolaj je imel prav! — je dejala Ljudmila vrnivši se. — Gotovo so ga zaprli. Poslala sem tja dekca, kakor ste dejali. Dejal je, da je na dvorišču policija, za vratmi je videl skritega policaja. Tudi vohuni se plazijo naokolo, deček jih pozna.

— Tako! — je dejala mati in pokimala z glavo. — Siromak...

Vzdihnula je brez bridkosti in se sama sebi začudila.

— Zadnji čas je silno mnogo predaval mestnim delavcem in čas je bil, da zgine! — je mrko pripomnila Ljudmila. — Sodrugi so mu dejali: „Beži!“ Pa ni poslušal! V takih slučajih niso umestne prošnje, treba je povelja...

Na durih je stal črnolas, rdečeličen fant lepih sinjih oči in grbastega nosu.

— Ali prinesem samovar? — je zvonko vprašal.

— Le, Serjoža!... Moj rejenček. Saj ste ga že videli?

— Ne.

— Časih je prišel k Nikolaju, pošiljala sem ga...

Materi se je zazdelo, da je Ljudmila danes vsa druga, preprostejša in bolj domača z njo. V gibkih kretnjah njenega vitkega telesa je bilo mnogo lepote in sile, ki sta blažili njeno strogo in blede obličje. Čez noč so se ji kolobarji pod očmi povečali. Čutili je bil v njej trajen napor, krepko napeto struno v njeni duši.

Deček je prinesel samovar.

— Predstavi se, Serjoža! Pelageja Nilovna, mati delavca, ki so ga včeraj obsodili.

Serjoža se je molče priklonil, stisnil mater roko, odšel, prinesel zemljo in sedel za mizo. Ljudmila je naličala čaj in pregovarjala mater, da se ne vrne domov, dokler se ne razjasni na koga preži policija.

— Mogoče — na vas... Vsekakor vas zaslišijo...

— Naj me zaslišijo! — se je odzvala mati. — Me zapro — ne bo velike škode. Da bi le raznesla Pavlov govor.

— Je že postavljen. Jutri ga bo natiskalnega dovolj za mesto in predmestje... in tudi za okolico. Ali poznate Natašo?

— Seveda!

— Nesite ji ga...

Deček je čital časopis, kakor da ne bi ničesar slišal, časi pa so njegove oči pogledale izza čela na materino obličje; in kadar je mati zaslačila njegov živahni pogled, ji je bilo prijetno in se je nasmejala. Ljudmila se je zopet spomnila, ne da bi obžalovala njegovo aretacijo, a materi se je zdel njen glas popolnoma naraven. Čas je potekal hitreje kot druge dni, in ko so popili čaj, je bilo že okolo polдне.

— Tako je! — je vzkliknila Ljudmila.

V tem trenutku je nekdo naglo potrkal. Deček je vstal in pogledal vprašujoče gospodinjino.

— Odpri, Serjoža! Kdo bi bil?

Mirno je segla z roko v žep in rekla materi:

— Če so orožniki, Pelageja Nilovna, stopite v ta kot... A ti, Serjoža...

— Že vem! je tiho odgovoril deček in zginil.

Mati se je nasmehnila. Te priprave je niso vznemirile — niti oddaleč ni slutila nesreče.

Vstopil je mali doktor. Hlastno je dejal:

— Prvič, Nikolaj je aretiran... Aha, ste tu, Nilovna?... Vas ni bilo doma ob aretaciji?

— Sem me je poslal.

(Dalje.)

ščanskih strank in poslancev. Na prostem razvoju konzumnih društev so zlasti živo zainteresirani tudi uradniki, pa tudi mali obrtniki in mali kmetje. Meščanski poslanci, ki so se potegovali za njih glasove pri volitvah, so vsi od kraja obetali izdatno varstvo konzumentom. Zdaj bo čas, da opomnijo uradniki, obrtniki in kmetje svoje poslance na dane obljube, da se zavzamejo za toliko svobode konzumnim združenjem kot jo uživajo organizacije industrijskega in agrarnega velikega kapitala.

Delavstvu, ki z vso silo nastopi proti temu atentatu na organizacijo konzumentov, pa kaže vladna predloga, da mora vse svoje gospodarske pridobitve in vspehe zavarovati s politično močjo. Le če je močna naša politična organizacija, če je razvita socialistična zavest, so delavske zmage in vspehi na gospodarskem polju trajni!

❗ **Posljite naročnino,**
❗ **če je še niste!** ❗

NOVICE.

* **Umobolnega sina je zadavila.** Vdova Gräfe v Reichenbachu na Saškem je zadavila v postelji svojega 21letnega umobolnega sina. Nato je truplo obesila ob podboju postelje, da bi ljudje mislili na samomor. Mati noče povedati vzroka, zakaj je umorila sina.

* **S sekuro je poplačal svoj dolg.** V Zawodzie je prišel k ondodnemu mesarju židovski denarni menjalec iz Sosnovic, da bi izterjal dolg. Menjalec je imel s sabo 50.000 mark v nemškem in ruskem denarju. Ko se je žid sklonil nad mizo, da bi pisal, ga je udaril mesarjev pomočnik s sekuro po glavi. Menjalec se je zgrudil nezavesten, in kar so mu odrezali glavo in jo zakopali v luknjo. Prijeli so mesarja, njegovo ženo, brata ter pomočnika.

* **Ferrerejev spomenik v Bruslju.** Simbolno kakor spomenik Giordana Bruna pred Vatikanom se dviguje v središču Bruslja na trgu svete Katarine, kjer kipi v nebo črni stolp stare cerkve svete Katarine, spomenik španskega svobodomislca Ferrerja. Za spomenik je podaril prostor bruseljski občinski svet, stroške pa so pokrili pristasi svobodnega mišljenja vseh strank in struj v Belgiji. Tisti dan, ko je protestiralo bruseljsko delavstvo proti turško-italijanski vojni, proti imperikalizmu in za svetovni mir, so odkrili Ferrerejev spomenik. Kljub slabemu vremenu se je razvil mogočen sprevod, ki se ga je udeležilo tudi organizirano delavstvo v velikem številu po svojih uradnih zastopnikih. Tudi inozemstvo je poslalo več zastopnikov svobodnega mišljenja; odkritje je prisostvovala tudi Ferrerejeva hči in njegov osebni prijatelj anarhist Malato. Svobodomislci del mesta okoli cerkve je razobesil zastave z barvami vseh narodov in znamenje, da stoji nasproti mednarodni moči mračnjakov mednarodno moč duševne svobode. Pri odkritju spomenika je govoril nekdanji liberalno protestantski pastor. Na banketu je govoril Ferrerejev naslednik na šolskem polju v Španiji Partel, nadalje poslanec Emile Janson, ki nadaljuje Ferrerejevo delo v Španiji. Belgijski demokrat Sarand in socialist Hims in Furnemont. Belgijski kipar Puttemans, ki seveda kljub svoji sijajni nadarjenosti ne more pričakovati od belgijskih klerikalcev nikakih naročil, je v umetniško plemeniti in izraziti poeziji izrazil nepremagljivo misel duševne svobode z genijem ki ima baklo in se spenja na podstebu navzgor. Umetnost je pridobila s spomenikom lep umotvor, cerkev pa nov kip za valhale svojih žrtev.

* **Zaklad dominikancev.** Zaplenjeni dominikanski samostan Barro v Lizabonu strahu vsako noč čuvaj. Pred kratkim je napadla čuvaja skrivnostna postava in ga ramila s strelom. Čuvaj je nato neznanca ustrelil. Dognali so, da je ustreljena oseba dominikanec. Ko so dominikance pregnali, so ti zakopali svoje zaklade na samostanskem zemljišču. Zaklad obsega dragocene kralje, z dragim kamenjem okrašene križe in čisto zlato. Menihi so skušali zaklad ponoči polagoma odnesti.

* **Najmanjša država.** Najmanjša država, ki jo doslej poznamo, je pač republika Tavorara, ki obstoji iz majhnega, 12 kilometrov od Sardinije oddaljenega otočja. Republika meri 2 kvadratna kilometra in šteje 55 prebivalcev. Leta 1836. je priznala sardinska vlada rodbini Bartoleoni popolno neodvisnost. Njen obiteljski poglavar je vladal kot kralj Pavel I. 46 let. Ko je leta 1882. umrl, je svetoval, naj mu nikogar ne postavijo za naslednika. Odtlej je na otoku republika, katere predsednika volijo na deset let. Ženske imajo glasovalno pravico. Na otoku pač ne more biti po osebnih vrednostih, kajti sicer bi se ga bila Italija že davno polastila iz civilizacijskih težanj.

* **Soferska stavka v Londonu.** V Londonu so se stavkovali soferji krvavo spopadli s policijo. Strazniki so obmetavali s kamenjem in gnili jajci.

* **Skrb za zdrave zobe v švedskih šolah.** Švedska ima 5 in pol miliona prebival-

cev in 30 izbornih urejenih zobozdravniških zavodov za šolske otroke. Ta skrb za zdrave zobe šolski mladini rodi lepe uspehe. Zavodi so odprti vsak dan. Zdravljenje bolnih zob se opravlja jako skrbno. Popreje je bilo zdravljenje za vse otroke brezplačno, zdaj pa so določili, da plačajo otroci premožnih staršev za trajno zdravljenje zob majhno svoto. Odkar obstoje ti zobozdravniški zavodi, je prenehala izostajanje iz šole zaradi zobobola. Prav tako so tudi otroci mirnejši in pazljivejši in se je njih splošni zdravstveni počutek znatno izboljšal, odkar skrbje oblasti za temeljito gojenje njih zob.

* **Lakota med Tatari.** Med Tatari na Ruskem razsaja lakota. Cele vasi v orenburski guberniji mirjejo lakote. Ubogi ljudje leže popolnoma onemogli po kočah in pričakujejo smrti. Poklali so že vse konje in povzeli njih meso. Po vaseh strahovito mirjejo za lakoto.

* **Prvi zrakoplovni poštni urad.** Medtem ko izrabljajo Italijani v Tripolisu letalne stroje za morilne namene, skušajo Amerikanci novo iznajdbo uporabiti za prometno sredstvo. V Hempsteadu so postavili na mednarodnem mestinskem trgu prvo zračno poštno postajo, kar je sicer skromen, toda vseeno jako pomemben pričetek stremljenja, da se uporabi letalni stroj za poštne službe. Zračna pošta je poslovala izprva samo med zrakoplovno postajo in Novim Jorkom; vendar pa že sedaj razširjajo poslovanje prve zračne postaje na vse poštne urade do 25 angleskih milj okoli Hempsteads. Na zrakoplovnem poštnem uradu razdele posamični poštnim uradom namenjena pisma in jih dajo v vrečice. Potem pa brzojavno obvestijo vsako postajo, ki ima zanjo letalni stroj pošto. Na dotični postaji nato pazi, kdaj priplava letalni stroj. Ko pride ta nad poštni urad, spusti vrečico za tisti kraj na zemljo in jo vjamejo na poštne uradu. Nato odhiti letalni stroj dalje in odda na opisani način prihodnemu poštnemu uradu. Glavni poštni urad namerava leta 1912. urediti celo vrsto takih zračnih poštnehi uradov.

* **Strogo tišje varstvo.** Na polja tišje varstva so Amerikanci Evropo zelo prekosili. Lani je sklenil novojeorški parlament postaviti, ki prepoveduje prodajati in nositi čaplina peresa ter kaznuje prestopke te postave s hudimi kaznimi. Dne 1. oktobra tega leta je stopila ta postava v veljavo in oblasti skrbje z vso strogostjo, da se njena določila izpolnjujejo. V zadnjih treh tednih je bilo že več konfliktov zaradi postave. Državno pravdnstvo je nastopilo proti nekemu novojeorskemu trgovcu, ki je dal v liste oglas, da prodaja čaplina peresa. Ko so dognali, da se oglas vjema z resnico, so trgovca takoj prijeli. Z velikim trudom je dosegel obtožnec, da so ga začasno izpustili iz preiskovalnega zapora proti kaveji 2000 mark. Kazni za prodajanje in nosenje čapljinih peres so nenavadno stroge. Kdor prodaja čaplino perje, ga kaznujejo z globo 240 mark in za vsako čaplino pero mora plačati kraj tega še 100 mark. Kljub tem strogim določilom odobravajo vsi prijatelji tišje novo postavbo, ki bo vsaj nekoliko pripomogla k temu, da se ta zanimiva vrsta tišjev popolnoma ne zatere: moderni ženski klobuki, okrašeni s čapljinimi peresi, so itak povzročili skoro popolno uničenje čapelj.

* **Bakterije na človeški koži.** Japonski zdravnik dr. S. Hikada je izvajal na vrstislavski kliniki za kožne bolezni zanimive poizkuse o množini bakterij na koži zdravega in kožnabolnega človeka. Dr. Hikada je tudi napravil poskuse, kako vplivajo na ogromno množino bakterij človeške kože razni kemični in fizikalni poskusi. Povprečno ima hrbtna koža mnogo manj bakterij nego koža na obrazu. Med zdravimi deli kože kožnobilnih ljudi in med kožo ljudi z zdravno kožo se ni dala določiti nikakršna razlika z ozirom na množino bakterij. Moška koža ima povprečno več bakterij nego ženska koža. Koža otrok do 14 leta ima v primeri s kožo odraslih ljudi razmeroma manjšo množino bakterij. Po 14. letu pa starost prav nič ne vpliva na množino bakterij. Subi ljudje in ljudje s premalo mastno hrapavo kožo imajo mnogo več bakterij, kakor dobro rejeni ljudje in ljudje z gladko, dovolj mastno kožo. Potenje igra pri številu bakterij le majhno vlogo. Poklje ne vpliva na množino bakterij. Kopeli ne zmanjšajo števila bakterij, čisto ga še povečajo, ako je kopelj zaporeto marilo več oseb in se ni za vsako osebo dovolj očistila. Pač pa se zmanjša število bakterij človeške kože, ako si človek oblije po kopelji telo s čisto vodo. Ako se izpostavi koža vplivom sončnih žarkov, tedaj se množina bakterij neznatno zmanjša. Desetkrat manj pa je število bakterij, ako vplivajo na kožo žarki kremenjakove svetilke. Ako se koža obveže z vazelinovo ali lanolinovo obvezo, tedaj se število bakterij tekmo 24 ur silno pomnoži. Zelo pa uničujejo kal bakterij obveze s spirinom.

Kupujte „Zarjo“
izvod samo 6 vinarjev.

Zanimive občinske volitve.

Novo mesto, dne 10. nov. 1911.

Na Kranjskem imamo slovensko liberalno ali kakor se sama naziva, narodno napredno stranko. Ta liberalna stranka je bila na Kranjskem močna, dokler je vladala s pomočjo nemških veleposestnikov v kranjskem deželnem zboru. Ko so klerikalci Nemce privabili pod svojo lopo, je začelo liberalstvo razpadati. Umaknila se je v mesta, vendar se je tudi v mestih začela rušiti liberalna oblast, kar so pokazale občinske volitve ljubljanske. Klerikalci so začeli povsod pri občinskih volitvah nastopati s svojimi kandidati. Tako so nastopili tudi pri zadnjih novomeških občinskih volitvah.

Te volitve so tako zanimive in poučljive, da jih je treba nekoliko natančneje opisati. V Novem mestu živi dr. Slane, ki ima posebno veselje odkrivati škodljivost klerikalizma. Ker je na Dolenjskem soc. demokracija, kateri stranki sicer pripada, še manj razvita, je pomagal v prejšnjih časih slov. liberalni stranki v dolenjskih mestih do trdne organizacije, ki je obstajala do časa, ko je v deželnem zboru nadvladala klerikalna stranka. Ko je kranjske meščane in delavce razven ljubljancev novi državnozbornski volilni red združil s kmetijskimi volili, so meščani, videvši, da potem volilnem redu v doglednem času ni upati na zmago, prepuščili bojišče klerikalcem. Na ta način so si pridobili klerikalci po kranjskih mestih in tako tudi v Novem mestu precej pripadnikov.

Treba je bilo voliti nove občinske odbore po novem obč. volilnem zakonu. Klerikalci so pridobili v Novem mestu med meščani precej tal vsled tihe agitacije prosta dra. Elberta, ki je vjel že marsikaterga nekdanjega naprednjaka v svoje mreže. Treba je bilo zmanjšati vpliv tega prosta in odpraviti od njega one, na katere je uplival že preveč, sicer bi dočel dr. Elbert smer volilne agitacije, sestavo občinskega odbora in bi si tako pripravil podlago za svoj vpliv v novem odboru in tudi sam bi prišel vanj kot odbornik.

Dr. Slane je v „Slov. Narodu“ priobčil več dopisov, tikajočih se tega boja proti vplivu dr. Elberta in sploh proti klerikalizmu. To ni bilo vseč Karlu Rosmanu, gostilničarju v Novem mestu, ki je bil nekdanj hud nasprotnik klerikalizma, ki mu je pa dr. Elbert vzel vso korajžo ter ga pridobil zase. Temu Rosmanu so klerikalne „Dol. Novice“ odprle svoja predala in od tam je odgovarjal dr. Slancu robato, ker drugače ne zna.

Seveda je dr. Slane odgovarjal Rosmanu in mu dokazal, da stoji sumljivo blizu klerikalcem. V svoji krémici in kavarnah se je odšel Rosman proglasal dr. Slancu za načelnega političnega nasprotnika. To vse ne bi odpravilo dr. Slanca z bojišča. Pa dr. Elbert je iztaknil dobro misel, postal je nekaj svojih liberalnih prijateljev v Ljubljano.

Imeli so dobro srečo in eden mogotev, ki ima besedo pri „Slov. Narodu“, je zapisal v listu z dne 23. IX. t. l., da je dr. Slane gostoljubnost lista zlorabil, ko se je postavil proti Rosmanu, in je nazival Karola Rosmana zvestega naprednjaka in izkušnega pristasa narodno napredne stranke, ter ga prosil odpuščanja za vse hudo, kar mu je naklonil mimo grede dr. Slane v „Slov. Narodu“.

Dr. Slane je seveda vsled tega desavuiranja odložil vso nadaljno agitacijo in razvezal, kar je že začel. Neznansko je bilo v kapitelnu veselje nad izjavo nevedenega mogotea liberalne stranke v „Slov. Narodu“ in dr. Elbert in Karl Rosman sta potem veselja poskakovala v „Dol. Novicah“ nad to zmago. Kdo je bil tisti veleum, ki je to v „Slov. Narodu“ storil, se še ne ve; najbrže je bil eden onih, ki ga je prejšnja mogočnost vsi trdnosti liberalni stranki poneumnila po Nietzschejevem izreku: Es zählt sich theuer zur Macht zu kommen; die Macht verdimmt.

Dr. Slane, ki je hotel zbirati napredne elemente v boju proti prostovi stranki, je odstopil — in zdaj sta imela prosto pot dr. Elbert in Rosman v agitacijskem delu. Le Slancevi dopisi v „Slov. Narodu“ so bili na potu obema, da ni šlo odkrito s kompromisom med klerikalno in liberalno stranko. V „Dol. Novicah“ je odslej samo še proš razpravljati proti dr. Slancu nekaj o klerikalizmu na Francoškem, Rosman pa v njih ni več opeval svojih in pa Elbertovih zaslug za Novo mesto in človeštvo.

Agitacija se je razvila. Klerikalce so vodili: dr. Elbert, kanonik Zlogar, gimn. katehet dr. Azman in poslanec Jarc. Rosman in še par družih so pa nastopali kot „Meščanska narodna stranka“. Naprednost ni bila oportunska. Sklicali so shod. Na ta shod so povabili tudi duhovnike, poglavarje kler. stranke in nekaj posvetnih klerikalcev. Postavljali so kandidate za obč. odbor, Milo, skoraj jokaje je predlagal proš Elbert med strankama kompromis in mlo je usteval svoje zaslug za Novo mesto. Pa ga zborovalci vendar niso postavili na listo kandidatov. Dr. Slane je bil, dasi daleč stran od Novega mesta, vendarle med zborovalci. — arantjeri shoda se niso upali kandidati dr. Elberta.

Navzoči kanonik Zlogar je izjavil v imenu klerikalne stranke, da se ne more povedati, ako bodo njegovi strankarji volili kandidate te liste. Tedaj so bili liberalci in klerikalci vkup na shodu, na katerem se postavljali liberalci svoje kandidate! — To je imelo pač svoj vzrok. Zlogar je sklicat pozneje shod klerikal. pristavev. Zlogar je predlagal, da se postavi šest od liberalcev na navedenem shodu postavljenih kandidatov in med temi K. Rosman tudi na listo klerikalne stranke. Nekateri klerikalni meščani so se izjavili proti kandidaturi K. Rosmana (iz osebnih ozirov), z drugimi so bili zadovoljni. Seveda se je kandidiral proš, ki je bil navzoč. Ta se je oglašil ter izjavil, da on na noben način ne prevzame kandidature, ako ne postavijo tudi Karla Rosmana med kandidate in ga v strogi disciplini ne volijo. Zaposliti je hotel lokal. Pridržali so ga duhovniki in Karla Rosmana so zapisali med kandidate klerikalne stranke v II. razredu. Ali nezadovoljnost nekaterih klerikalnih meščanov ni ponehala. Nekateri so povedali dr. Azmanu in poslancu Jarcu, da Rosmana ne bodo volili, ker ga ne marajo kot človeka; dr. Azman in Jarc sta mirila in izjavila, da morajo voliti Karla Rosmana. Jarc je sklicat shodek in je na tistem izjavil, da ni bil prijatelj K. Rosmanu (imela sta letos neko pravdo zaradi žaljenja časti), ali tudi on toplo priporočal K. Rosmana za kandidata.

Bekel je ta klerikalni deželni in držav. poslanec zaupno nekemu klerikalnemu meščanskemu volilecu, ki se je protivil kandidaturi K. Rosmana, da Rosman ni več tisti, kakor je bil — da je zdaj drugačen.

Rosman je v tej volilni dobi konferiral z dr. Elbertom, kanonikom Zlogarjem in Jarcem o sestavi kandidatne liste. Na dan volitve so volili klerikalci tistih šest kandidatov, katere so postavili liberalci in tudi Rosmana, ki je s pomočjo klerikalnih glasov zmagal — Zlogar je hotel postaviti med klerikalce kandidate tudi penzioniranega nadsvetnika Smola in mu je ponujal županstvo, le nekaj malega bi bilo treba Smola podpisati. — Mož je pa odklonil tako županstvo s podpisom. Rosman ga potem ni sprejel med kandidate, dasi bi bilo treba tega moža spraviti v odbor, da načeluje nadziralnemu odboru hranilnice, ker je jako natančen in vreden v računih; ker pa ni hotel podpisati, ga tudi klerikalci niso postavili za kandidata. — Pred volitvijo se je v nekaterih liberalcih zbudil dvom, ali je prav, da gredo v boj za kandidate, katere so postavili tudi klerikalci. Poklicali so na pomoč Viktorja Bohrmanna iz Ljubljane in ta je pomagal razrešiti to vprašanje. Rosmanov meščanski odbor je sprejel enega socialnega demokrata kot kandidata za odbor, in cirkulirala je na dan volitve pola, v kateri je izjavljali neki „pripravljajni odbor narodno napredne stranke“ (zdaj je bil konsorejni Rosman že napreden), da odklanja navedenih šest kandidatov kandidature in glasove od klerikalcev. — Pa klerikalci so jih vendarle volili in jim v II. razredu pomagali do zmage. Pri volitvi je zmagala lista teh „naprednjakov“ v drugem razredu s pomočjo klerikalnih glasov, v tretjem razredu pa so tudi dali klerikalci trem od liberalcev prevzetim kandidatom čez 100 glasov.

Na dan volitve župana so imeli nekateri odborniki velike skrbi. — Treba je bilo zelo agitirati, da je dobil Rosman izmed 18 glasov dvanajst in bil izvoljen za župana, ko sta dva druga prej izjavila, da ne sprejmeta izvolitve. K. Rosman se seveda ni dolgo pomisljeval in takoj izjavil, da sprejme ter je obljubil, da bo županoval v — naprednem smislu. To je bilo potrebno naglašati!

Slancev žurnalističen boj je veljal vplivu dr. Elberta na še kolikor toliko protiklerikalne ljudi. Provročil je, da dr. Elbert ni bil voljen in da se je zopet zavedla večina meščanstva, da nima služiti namenom prošnje. To priznava kanonik Zlogar v zadnjih „Dol. Novicah“. A odpraviti ni mogel ta boj političnega prijateljstva Rosmana in njegovih prijateljev z dr. Elbertom. Dr. Elbert ima sedaj zaupnika na županskem stoleu in nekaj zaupnikov v odboru. Jazen je, da ni prišel tudi sam v odbor, ali zadovoljen si le melje roki, to posebno, ko pogleda proti Ljubljani, kjer je tako lahko privedel odločilno osebo pri „Slov. Narodu“ do tega, da je desavuirala dr. Slanca, ga s tem spravila iz agitacije in je on imel potem prostesjo pot.

Zdi se, da se hočejo starejši slov. vodilni liberalci še pred smrtjo slovenskega liberalizma spraviti s katoliško cerkvijo. Manjka jim znanstveno utemeljene sinteze o razvojih narodov, katolicizem jim še tiči v znaku, vsaka ostrejša razločitev s klerikalizmom katoliškega duhovništva jih moti v pokojnem pripravljanju na smrt. Slovenski liberalizem je že večkrat puško vrgel v koruzo pred duhovnikom. To je njegova kronična bolezen. Na Slovenskem se ne uvaževajo žurnalizmu posvečene besede velikega Heineja: Schlage die Trommel und fürchte dich nicht und küsse die Markenderin. Das ist die ganze Wissenschaft, das ist der Bücher tiefster Sinn. Trommle die Leute aus dem Schlaf, trommle Reveille mit

Jugendkraft, marschiere trommelnd immer voran, das ist die ganze Wissenschaft.

Ljubljana in Kranjsko.

— De gustibus non est disputandum, o okusu se ni moči prepričati. V petek je govoril v državnem zboru dr. Sustersič, v soboto pa je napisal „Slovenec“ o tem uvođen članek. Če bi bil Ciesar in Cicero, Likurg in Aristotel, Napoleon in Bismark, sveti František in devica orleanska v eni osebi, pa že vpisan v zgodovino vseh vekov in sprejet med svetnike, ne bi moglo klerikalno pero napisati bolj neslanega ditiramba. Tu je konec vsakega resnega uvajanja in vsake nedolžne satire. To je kratkomočno zoperno in sega človeku v želodec. Evo par odstavkov tega strahovitega zmašila za poukušnojo:

„To ni bil govor, nego dejanje. Dr. Sustersič je obvladal poslušalce, jih potegnil s čudovito silo za seboj; več: obvladal je zbornico. Najdardovitejši politik v zbornici, je sosedu zasepnil ruski poslanec, v solzah so iskriale oči češkemu socialistu; edini res pomembni politični govor v novem parlamentu in edini opozicijski, so sodeli žurnalisti. Našim poslancem je pa v rastel pogum in ena velika misel je z najvišjo silo pridrla vsakemu na površje: Za dr. Sustersičem edini in zvesti!“

Osebnost je večerajši govor za dr. Sustersiča sijajen dokaz njegove duhovitosti, najširšega političnega razgleda, čudovitih govorniških zmoglosti. Duh tega ljudstva in z njim zedinjenih poslancev je prevela njegove besede; zato so dihalo silo naših gora, globino našega morja, vedno jasnost naše ljudske duše.

Dr. Sustersičev govor je politični program v najširši zasnovi; demokratična misel — zaupanje do ljudstva mu je temelj, ogreva ga kot kresno solnce vroča ljubezen do našega naroda, nepopisno svežost in sijajnost mu pa daje državniška razboritost, ki je v ti meri dr. Sustersiču nihče drugi ne more postaviti v tekmo. Izvršili bomo samo svojo dolžnost, ko bomo posamezne vodilne misli obdelali podrobno v svojem listu.

Za danes samo: plaudite amici!

Nič kritike, nič komentara! Če ne postane dr. Sustersiču samemu slabo ob tem berilu, mu lahko želimo dober tek.

— „Vzajemnost“ za šentjakobski okraj. Jutri ob 8. zvečer je v mali sobi gostilne gospoda Pogačnika, Florijanska ulica št. 6, skupna seja odbora in nadzorstva. Funkcionarji naj prinese svoje stvari s seboj. Točnost nujno potrebna.

— Sodrugi iz šentjakobskega okraja, ki so člani „Vzajemnosti“, dobe svoje legitimacije pri sodrugu Koemurju. Dokler se ne določi drugače, sprejema sodrug Koemur tudi priglase nanovo vstopivših članov.

— Mnogo sodrugov in organizacij po deželi se ne re, da obstaja v Ljubljani „Delavska hranilnica in posojilnica“, katere poveljni nameni je, navajati delavce k štedljivosti in jim dati priliko, da nalagajo svoje prihranke v svojem lastnem zavodu, ki ga upravljajo in nadzorujejo organizirani sodrugji. Kdor hoče svoje prihranke plodonosno naložiti, stori najkrajše, če pošlje znesek po pošti na naslov: Delavska hranilnica in posojilnica v Ljubljani, ki mu nato vpošlje hranilno knjižico. Kot gotov denar se sprejemajo tudi hranilne knjižice in se prenos izvrši, ne da bi se obrestovanje prekinilo. Poznejša vplačila (vloge) se pošiljajo po poštini poloznici, ki jih hranilnica daje na željo vsakemu na razpolago. Vloge se obrestujejo po 4%, kar je mogoče je, ker je vsa uprava zavoda popolnoma brezplačna. Mislimo, da bi bilo odveč, še posebej poudarjati, da je dolžnost zlasti organizacij, da nalagajo svoje prihranke edino v „Delavski hranilnici in posojilnici“. Nadaljna pojasnila daje drage volje zavod sam, če se vprašanju priloži zaamka za 10 vin.

— Vlom v šentpetersko cerkev odkrit. Ko je dne 4. marca ob polu 4. zjutraj prišel cerkovnik v cerkev sv. Petra, je opazil, da sta vlomljena dva nabiralnika ter iz njih pobran denar, da je tabernakelj odprt in ukradena monštranca, cenjena na 600 K ter da manjka zlat okvir dveh kanonskih tablic. Policijska komisija je dognala, da se je moral zločinec zvečer dati v cerkev zakleniti ter jo po storjenem zločinu popihal skozi okno pri stranskem altarju, kjer je ubil šipo. Tam so se poznali krvavi sledovi, ker se je storilec pri šipah obrezal. Mestna policija je uvedla najobširnejša poizvedovanja in dobila nekaj popisa osumljenca. Našlo se je nekaj oseb, ki so videli v cerkvi predvečer nekega sumljivega moškega z brado. Sum se je obrnil na znane cerkvenega tatu Pavla Weberja, rojenega 1871 pri Sv. Kristofu v celjskem okraju. Dne 19. julija so prinesli graški graški listi vest, da je bil Weber zasačen pri vladu v farno cerkev v Gradcu. Ljubljanska policija si je takoj preskrbela iz Gradca sliko aretirane, ki jo dala razmnožiti ter dobila priče, ki so poznale po sliki Webera. Vendar pa graško sodišče zaradi ljubljanskega vloma Webera ni moglo ob-

soditi, osobito ker je trdovratno tajil, marveč mu je prisodilo 2 leti ječe zaradi graškega fakta. Poizvedba v Ljubljani so dognale, da ima Weber Mariboru mater in sestro, pri katerih se je meseca aprila zadrževal. Kaj pozitivnega se pa ni moglo poizvedeti in bi bil ljubljanski vlom najbrže še dolgo časa ostal nepojasnen, da ni prišel na dan po izrednem slučaju, o katerem smo že poročali v „Zarji“. Weber je namreč pisal iz ječe svoji sestri, da naj presadi iz vrta, katerega je imela v najemu, grm grozdjica (ribizel), na njen lastni vrt. Za to tajinstveno pismo se je oblast zanimala in sama izkopala grozdjice. A z grmom so izkopali tudi cerkvene dragocenosti. Zopet je prišlo občila publicistika polji na pripomoč. Takoj, ko so prinesli mariborski listi poročila, je ljubljanska policija domnevala, da izvirajo te dragocenosti iz vloma v Ljubljani in iz podobnega vloma v Gradcu pri Gradcu. Policijski uradnik se je odpeljal v spremstvu cerkvenih funkcionarjev v Maribor in agnosiral z njihovo pomočjo monštranco in kanonske tabele. Dognal je kje da stanuje Weberjeva 52 letna sestra, vdova Frančiška Steharjeva. Pri tisti hiši je vrt, katerega ima gospodar polovico, polovico pa stranke. Dne 26. junija je prišel k njej brat Pavel, katerega že 20 let ni videla in ga sploh ni spoznala ter ji pripovedoval, da je prišel s Hrvaškega, kjer je bil „volat“. Tukaj je ostal le en dan, 28. pa je zopet odšel baje na Hrvaško iskat dela. Dne 20. aprila se je vrnil, češ da na Hrvaškem ni dobil dela. Tedaj je bral v inseratih, da oddaja gospodar navedene hiše svojo polovico vrta ter ga je vzel v najem na 40 K. Ta vrt je potem prav pridno obdeloval. Dne 15. julija je Weber zopet odšel baje na Hrvaško ter se ni več vrnil, — ker je med tem neprostovoljno prišel v svoje staro domovje — v ječo. — Sestra je o njem šele izvedela, ko so prišli kopat usodno grozdjice. Weber je izpočetka trdovratno tajil; končno se je pa moral vpricho dokazov udati. Pravil pa je, da je zakopal ukradene dragocenosti z dozdavnim prijateljem, s katerim se je po raznih kaznivih dejanjih seznanil. Trdil je, da je njegov prijatelj neposredni storilec, on sam da mu je le pomagal. Ves novo pridobljeni material je izročila ljubljanska policija ljubljanskemu, odnosno graškemu deželnemu sodišču, kjer se bo kazensko postopanje proti Weberu obnovilo ter bomo o nadaljnjem razpravljanju zopet poročali.

— Drzna sleparka. V Spodnji Šiški stanuje že tretjič poročena tatica, ki je v tem rokodelstvu dobro izurjena. Največ tatvin je izvršila v mestu, kjer je stregla pri raznih strankah in je torej neovirano prišla v stanovanje. Ker je imela stalno opraviti v mestni zastavljalnici, je bila tam skoro vsak dan. Pred kratkim je zastavila 12letna hči nekega čevljarja žensko krilo za 12 kron. Medpotem ji je padel desetkronski bankovec na tla, a ga je deklica takoj pobrala. Tu pristopi duinarjara žena, vzame deklici denarnico in jo poučuje, kako mora ravnati z denarjem. Medtem pa je prekanjena ženska izmaknila iz denarnice bankovec. Nato ji je naročila, naj malo spotoma očenaš, da ne izgubi denarnice. Policija je sleparko prišla.

— Železniška nezgoda. Sinoči ob 11. je na vižmarski postaji sprevodnik Karl Pilny padel tako nesrečno z vlaka št. 1719, da so ga močno poškodovanega prepeljali z naslednjim tovornim vlakom domov.

— Streževč. 14letna hrona občinske uboga Marija Trampuš iz Žej pri Medvodah je obrezavala v kolnici repo. Neki ondnotni posastnik jo je brez vzroka začel pretepatati in jo lahko poškodoval. Snnil jo je s tako silo v prsi, da je deklica omahnila, padla na slamo, reznico in se poškodovala.

— Jeza razkrinkanih ljudskih škodljivcev. (Dopis z Jesenic.) Še nikdar ni jeseniških klerikalcev tako zelo zlobna resnica, kakor zadnjič, ko smo v „Zarji“ poročali po vedali, da so jeseniški klerikalci nasprotni vsemu, kar je za delavstvo dobro in koristno. Nešteto krat so že dokazali, da so nasprotni cenenemu mesu, cenenim stanovanjem in zadnji čas tudi cenenemu krompirju. „Slovenec“ in njegova ljubica „Naša moč“ še vedno trdovratno molčita, da je tovarna naročila in tudi že dobila in prodala cenen krompir. Klerikalci še vedno zabavljajo proti hrvaškemu krompirju, in to njihovo počenjanje se gnusi tudi delavstvu iz klerikalnega tabora. Namesto da bi obvestili delavce o cenenih živilih, pa rajši zabavljajo proti socialnim demokratom, ki so se predzrili in brez klerikalnega dovoljenja otvorili dve konzumni prodajalni na Jesenicah in Savi. Mi se prav bojimo, da se jim pri tej priliki zlo ne zije od jeze. Proti nam zabavljajo, ker smo delavstvo na Savi in Jesenicah iztrgali iz rok oderuhom. Ker je med trgovci na Jesenicah po največ klerikalcev, zato vadija katoliški „Slovenec“ po našem konzumu, hoteč ljudi nahujskati in odvrtiti od cenenega blaga in letnih dividend. Namesto da bi se veselili, da delo na združnem polju dvirto napreduje, pa jim grda zavist ne da miru in jim razjeda katoliško notranost. Ker ne morejo iz blata, ki so vanj zagazili, pa si pomagajo z obitnimi lažmi. Črubi lažejo, da so prodali 2500 kg krompirja svojim članom po K 850 100 kg.

Najprej so nastavili ceno na 11 K za 100 kg in šele, ko ga ljudje niso hoteli kupovati, ko jih je tovarna s svojim krompirjem prisilila, so ga v svojo zgubo prodajali po 8 K 50 vin. 100 kg, kar pa je še vedno dražje od tovarniškega krompirja. Zakaj pa ne poveste, koliko ste imeli izgube pri njem? Že skoro leto dni je minilo, odkar imamo uvedeni nedeljski počitek v naših prodajalnah. Njihova botega pa je vsako nedeljo odprta. Nastavili so žensko, ki ob nedeljah napaja ljudi z jerušom, namesto da bi šli k službi božji pa popivajo, da doma žene preklinjajo ajmohtarski konzum, ki ni nikoli zaprt. Toraj, ljubi klerikalci, pometajte pred svojim pragom najprej in pustite nas v miru, če pa ne, bomo pa še nadaljevali.

— Klerikalno obrekovanje. (Dopis z Jesenic.) Laž in obrekovanje je vsakdanje orožje klerikalnega časopisa. Predlaskim je katoliški lažnik „Slovenec“ obrekoval železničarje, da smo kradi, ni pa na naš poziv navedel imena. Letos pa piše časnikarski hajduk, da so hodili jeseniški sociji vseprek po njivah krompir krast. Malopridna metoda katoliškega bandita se obojja sama po sebi in zbuja celo med poštenimi klerikalci najhujše ogorčenje. Zakaj če bi bilo res, da bi bil kdo kradel krompir, naj bi ga bil „Slovenec“ obrekovalec ova-dil. Ker pa ni res, si je poštenjak prihranil ovadbo, pač pa izza plota meče kamenje in blato na poštene ljudi. Fej!

Idrija.

— Proti draginji. Dne 9. novembra t. l. je bilo v mestni hiši v Idriji posvetovanje, kako priti vedno bolj rastoči draginji v okoli, ali pa je vsaj omejiti. Posvetovanje je na zahvalo c. kr. vlade sklicalo c. kr. okrajno glavarstvo v Logatec. Vršilo se je od 3. popoldne do 7. zvečer in so bili poklicani vsi zastopniki združenih organizacij v Idriji, sodni sv. Straus kot župan ter kot ravnatelj obč. konz. društva, poslanec mesta Engelbert Gangl kot načelnik stavbene in kreditne zadruge, dekan Arko kot načelnik Ljudske hranilnice in posojilnice, Iv. Gruđen kot načelnik okrajne hranilnice in Franc Svetličič kot načelnik Kršćanskega gospodarskega društva v Idriji. Posvetovanja so se razven Iv. Gruđna udeležili vsi povabljeni. Razpravo in zapisnik je vodil okrajni glavar gosp. Ekel sam. Na vprašanje g. glavarja, kaj je največji vzrok poleg splošne draginje v državi se specielno v idrijskem sodnem okraju, so podali na zapisnik zastopniki sledeče izjave.

1. Slabe letine v letih 1910 in 1911 lani radi prevelike mokrote, letos pa vsled prevelike suše. 2. Pomanjkanje živine vsled slabih letin in živinskih bolezni. 3. Odvajanje boljših pridelkov kakor telet, kuretnine, masla, jajc in pitane živine iz našega okraja v druge dežele. 5. Pomanjkanje prometne zveze z ostalim svetom, ker se vsled dovoza blaga v Idrijo s tovarnimi vozovi podraži vsaka stvar za 50 do 100 procentov. Specielno za mesto Idrijo pa povzročajo draginjo tudi še: Pomanjkanje zdravih delavskih stanovanj, brezposelnost mladine, ki vedno bolj narašča vsled tega, da rudniški erar zapostavlja sinove rudarjev ter jemlje kmečke sinove na delo v rudnik, ter s tem odteguje kmečkemu stanu delavne moči, v Idriji, pa množi brezposelnost, s tem, da javni organi ovirajo z raznimi šikanami združeno gibanje v Idriji, da dežela zvišuje užitnine na mesnino in vino, itd. Kot odpomoč proti rastoči draginji so se zastopniki izrekli v glavnem na sledeči način:

Uresniči naj se želja po železniški zvezi v naš okraj, ki je pogoltnila že ogromno denarja, časa in truda tozadevnih konsorcijev. Ustanovi naj se v Idriji že objavljen strokovna šola za 14 do 17 let stare delavske sinove, ki se bodo imeli priliko naučiti obrti ter podati erarju in obrtništvu dobre strokovne rokodelske moči. Zboljša naj erar gmetno stanje aktivnim in provizioniranim delavcem rudnika, zida naj delavske hiše ter jemlje v delo namesto kmečkih v prvi vrsti delavske sinove. Dalje naj denarni zavodi podpirajo mestno županstvo z denarnimi sredstvi, da si lažje omisli večje množino živinskih potrebščin, kakor je že v malem sterilo z nakupom krompirja ter z naročanjem argentinskega mesa. Dežela naj podpira želje po subvencijah združništvu tudi v Idriji v smislu deželnega zakona. Država pa naj dovoli uvoz klavne živine ali tujezemskega mesa tudi v Idrijo kakor velja za druga mesta. Seveda se je ta razprava o predlogih, ki so se jasno utemeljili obširno protokolirala. Vprašanje je le, če bo to imelo tudi kak uspeh. Sploh pa smo mnjenja, da je glavna omejitev draginje to, da se kolina tujih živil zniža in meje odpro. Vse truge stvari se lahko še poleg tega uresniči, če ima vlada res kaj zmisla za potrebe ljudstva.

— Iz idrijske okoličice. Občinske volitve po naši okoličici se bližajo. V Sp. Idriji se ni določen dan volitve, tuje pa se, da bo volitev 3. decembra. Na Črnem vrhu je reklamačna doba tudi že potekla. Izpuščeni so bili iz volilnega imenika zopet vedoma vsi volilci, ki stanujejo v Podrožju, ki je last Obč. kons. društva v Idriji. Dokaz, kako slabo tudi na Črnem vrhu prede klerikalcem. V Doleh bodo občinske volitve v kratkem. O izidu bomo po-

ročali. Volitve pa opozarjamo po vsej okoličici, naj se vsaj enkrat strezljivo.

Občinska seja v Trbovljah.

(Konec.)

Naj slede nekateri sklepi iz proračunske razprave:

Prošnji stražnika Gutsmandlja, da se mu zviša plača na ono višino, kakor jo imajo drugi stražniki, odkloni se ugoditi se prošnja stražnikov, da bi se jim namesto službene obleke izplačeval letni pavšal v znesku 120 K, z motivacijo, da bi vsled tega utegnil trpeti ugled stražnikov.

Švota K 9000 za izolirnico in razkuževalnico se zdi odborniku Heinrichu previsoka, zlasti ker je bilo v lanskem proračunu v to svrhu določenih le K 5000. S. Sitter pa je mnenja, da je švota vobigled rastočemu številu bolnikov prej premajna kakor previsoka in predlaga, da obč. odbor pritrdi predlogu finančnega odseka. Obč. Dervovšek omenja, da je v zadnjem času v izolirnici umirala ženska populoma a zapuščena, ne da bi bil kdo pri njej. Župan pravi, da je treba strežno osbjbe pomnožiti, ker ena strežnica ne more vsemu kaj. Le tako preprečimo take neprijetne dogodke.

Ker je bila nevarnost da se skrči švota K 8000 namenjena občinskim ubogim, je s. Sitter predlagal, da se ta točka odobri brez debate. Toda že se je oglasil ravnatelj L. Ler in se pritoževal, da je švota previsoka, ako je zal. 1911 zadostovalo 4000 K, skok odlanskih 4000 K na 8000 K je v letošnjem proračunu prevelik, ako pojde tako naprej, je dejal, bomo morali kmalu določati v ta namen K 20.000. Nakani, da bi se ubogim od K 8000 kaj črtalo so se uprli socialno demokratični odborniki; sodr. Sitter in Malovrh sta vehementno pobijala to namero ter sta s prepričevalnimi besedami dokazala potrebo izdatne podpore ubogim, zlasti za trboveljsko občino. Dokazom teh dveh sodrugov se ni bilo mogoče upirati, gospodom ni preostajalo drugega, kakor da so hočeš nočeš to točko neizpremenjeno sprejeli.

Nato je sodr. Sitter predlagal, da se ustanovi fond za občinske ubožnice. Toda večina je predlog odklonila. Pač pa je obč. odbor sklenil, da se strankam, stanujočim v občinski vili v Hrastniku, odpovedo stanovanja ter da se spremeni ta vila v občinsko ubožnico.

Interesentom, ki nameravajo napraviti most pri Dimniku, se dovoli iz občinske blagajne v vrlie ugovoru obč. odb. Dreota — prispevek K 140.

Sodr. Sitter predlaga, da se plača čestariju Zupančiču poviša, ker vendar ne gre, da bi se marljiv delavec dobival po 20 K na mesec. Obč. odb. Oresnik se pridružuje predlogu, na kar sklene obč. odbor povišati mu plačo na K 30.

Pri točki „šolstvo“ je malo manjkalo, da se niso na željo rudniških odbornikov odpravila brezplačna učila otrokom, ostalo je pri starem, vendar pa obč. odbor priporoča učiteljem varčnost z učili. Nato prečita župan prošnjo nenavzočega obč. odb. Stribarja, ki prosi v svojem in v imenu ostalih dveh kaplanov še za nadaljno obč. subvencijo. Dasi finančni odsek na predlog sodr. Sitterja ni predlagal duhovnikom nobene remuneracije kar je bilo popolnoma umestno, vendar je občinski odbor na predlog obč. odb. ravnatelja Heinricha vrlie protestu socialnih demokratov sklenil duhovnikom renumeracijo. Gospodje doba torej K 1200, kako pridejo do tega darila iz občinske blagajne, menda sami ne vedo. Nadalje predlaga obč. odb. Heinrich, da se da tudi vsem trem postarjem renumeracija, kar pa je bilo odklonjeno. Tudi prošnjo 12 učiteljev, ki nadzorujejo sirote, je obč. odb. odklonil.

Nato pride na razgovor, prošnja župnika, ki zahteva od občine povrnitev stroškov za napeljavo električne razsvetljave v cerkev, župnišče in kaplanijo, nadaljne stroške za poprave vodnjaka na dvorišču župnišča, v katerega je vdrila gnojnica iz župniških svinjakov, stroški so znašali K 990 20. Sodr. Sitter, ki se je oglasil k besedi, je popolnoma pravilno dejal: Ako je dal župnik izvesti kake naprave oziroma poprave brez dovoljenja občine, tedaj ni občina dolžna povrniti mu stroške, župnik naj plača sam. V smislu Sitterjevem se je župnikova prošnja zavrnila.

Takisto se je zavrnila prošnja nekega Božiča, ki prosi podporo za neko kmečko društvo, kojega je funkcionar in ki stoji kakor trdi Božič, na krščanski podlagi.

Preravnalci Gaberskega naznanjajo, da nameravajo zgraditi vodovod, za katerega so pripravljali stroške sami plačati, vendar prosijo za prispevek iz občinske blagajne.

Končno pri točki proračuna se je izvolila še komisija 7 članov, ki pojde 10. t. m. ob 3. popoldne v Hrastnik pogledat ondnotno vilo, ki se izpremeni v obč. ubožnico.

4. točka dnevnega reda je sejmaki red, o katerem poroča namesto odsotnega

poročevalca župan sam; sejmski red se odobri brez izpremembe.

5. točka je: Prošnja Miha Cestnika za podelitev gostilniške obrti, o kateri poroča namesto nenavzočega poročevalca Počivavška obč. odb. Dežman; poročevalec pravi, da v kraju, kjer namerava Cestnik odpreti gostilno ni za njo nobene potrebe, na kar večina na predlog ravnatelja Heinricha predlog odkloni.

O 6. točki poroča obč. odb. Leiler, ki odsvetuje, da bi občina zamenjala izolirnico v Hrastniku za posestvo, ki ga ponuja za njo Janez Plaznik, ker je njegovo posestvo premajhno in ne bi mogla občina zemljišča praktično uporabiti. Ponudba se odkloni.

O 7. točki dnevnega reda poroča obč. odb. Kramar ter priporoča naj se sprejmejo sledeči prošnje v občinsko zvezo: Klančnik Janez, Brinar Miha, Ivana Alojzij, Detela Janez, Vratnar Alojzij, Komplet Franc, Belaj Franc, Kolovrat Hinko, Kos Anton, Pok Janez, Jazbec Ivan in Zagorjan Luka. Nesprejmejo se: Kolman Matija, Laznik Anton, Kočnik Janez, Hercog Marija, Šarloh Josefa, Ahlin Alojzij, Ahlin Anton in Kolenc Vid.

Pri zadnji točki se pritožuje sodrug Sitter zaradi pomanjkanja pitne vode na Lokah in priporoča, da se čim prej zgradi vodovod, kar občini ne bi povzročilo prevelikih stroškov, ker je računati na deželno, eventualno tudi na državno podporo. Temu se pridruži župan, ki pravi da je za vodovod izdaten vrec na razpolago, ukrenil bo v tem oziru, kar je potrebno. Obč. odb. Dreo interpellira župana, zakaj tekajo po občini psi brez znamk: v pojasnilu pove župan da so bile pasje znamke od politične oblasti zaukazane samo za dobo pasjega kontumaca; ker pa tega ni več, niso gospodarji primorani psos več, da bi kupovali znamke, če hočemo preprečiti, da letajo psi brez znamk naokolo, mora občinski odbor napraviti v tem smislu sklep. Nato predlaga obč. odb. Dreo, da bodi vsak, ki ima psa, primoran kupiti zanj pri občini znamko. Pse, ki bodo brez znamke, bo konjač polovil. Se sprejme. Sodr. Sitter pravi, daje občinski gozd hudo zanemarjen, zato predlaga, da se gozd očisti, kar pa je zrelo za sekirno, da so poseka. Predlog se sprejme. Obč. odb. Malgaj prosi, da se popravi občinska tehnična, kar župan obljubi. — Po rešitvi nekaterih manjših prošenj zaključijo župan sejo.

Opomba: k nekaterim točkam proračuna se o priliki še povrnemo!

Štajersko.

— Nesreča v rudniku. Iz Trbovelj nam pišejo: Dne 7. t. m. je v jami zapadnega revirja št. 1 ponesrečil rudar Jožef Jurkovšek. Padel je tako nesrečno 5 metrov globoko, da si je zlomil tri rebra, povrh tega se mu je med padcem zasadila „klanfa“ na desni strani med rebra. Težko poškodovanega so dne 8. t. m. prepeljali v ljubljansko deželno bolnišnico. Jurkovšek ima ženo in tri majhne otroke.

Trst.

— Obsojena novotarija. Niste čitali poročila, ki ga je objavila „Edinost“ o našem shodu pri Sv. Antonu pri Kopru? Zamudili ste lepo priliko. Shod je bil za nas — po najvišjem mnenju „Edinosti“ — blamaža. Pa je pri vsem tem narodnjake strah celo naše blamaže. Zakaj vključ socialistični blamaži so se nekateri neverniki vsled socializma na limance. Seveda jih ni bogve kaj in Mandič — hvala bogu — tudi še ni postal socialist. Ampak vendarle se je pojavilo nekaj socialistične nepotrebne novotarije, ki jo strogo in odločno obsodijo uredništvo „Edinosti“. Proti tej novotariji se mora zabarikadirati narodna Istra, kakor se je že uredništvo „Edinosti“ zabarikadiralo proti vsaki novotariji bolj trdno, kakor nebo pred peklo. Na jok je človeku, ko vidi, da „Edinost“ ne mara socializma. Ali na smeh prihaja tudi človeku, ko mora iz „Edinosti“ izvedeti, da bi narodnjaki najrajši križali vsakega, kdor se ne upa kaditi v „narodnem delu“ osivelim starčkom. „Edinost“ baje misli, da je ves svet zadolžen pri njenih bankah, pa bi rada igrala terorizem. Hudo se moti. Kar je socialistov, jih „Edinost“ lahko napada, ne bodo se vrnili v naročje narodnjaštva. Za vsakega poštenega človeka je častno, ako je od „Edinosti“ napaden. Z uklonjeno glavo morejo hoditi samo mevrže narodnjaške, ki so se pokazale zelo sposobne kače, ki ližejo modroce in pikajo v — nič. Istrskim sodrugom pa priporočamo, naj „Edinosti“ enostavno ne čitajo, ako si nočejo pokvariti želodeca in možgan. Sedaj vemo, da bo za vsak dejanski napad na socialiste odgovorna „Edinost“, ki na take napade ščeva. Proti temu pa bomo že našli zdravila — brez strahu.

Umetnost in književnost.

— Koncert Ševčíkovega kvarteta se je snoči v „Mestnem domu“ sijajno obnesel. Bil je izreden glasbeni užitek. Obisk je bil za ljubljanske navade prav dober. O koncertu, ki

se po pravici lahko imenuje umetniški dogodek za Ljubljano, bomo še govorili.

ZADNJE VESTI.

Italijansko turška vojna

Italijanski poraz.

Berolin, 12. nov. Iz Carigrada poročajo: Dne 9. t. m. so Turki pred Tripolisom Italijane zopet zapodili v mesto. Italijani imajo 200 mrtvih. Turki so osvojili več topov.

Velevlasti ne potrdje aneksije.

Carigrad, 12. nov. Na porti krožijo vesti, da se je večina velevlasti v odgovoru na turško protestno noto proti aneksiji izrazila, da se pred koncem vojne ne morejo izjaviti o aneksiji. Napram turškemu protestu proti italijanskim grozodejstvom pa se je večina velevlasti izrazila jako rezervirano in se sklicevala na nevtralnost, obljubila pa je, da ob ugodni priliki store vse potrebno.

Turki prete.

Carigrad, 12. nov. Z ozirom na italijansko akcijo v Egejskem morju izjavlja turško zunanje ministrstvo, da bi morala porta v tem slučaju izgnati vse Italijane.

V Rimu molče.

Rim, 12. novembra. Tukajšnja poslaništva bi rada dobila pojasnila o italijanski akciji v Egejskem morju, da bi poročala vladam, toda v Rimu o tem strogo molče. Sodijo, da se Italija samo tedaj odloči za razširjenje vojne akcije na Egejsko morje, ako Italijani v Tripolisu v kratkem ne izvojujejo odločilne zmage. Vsekako pa daje mnogo misliti dejstvo, ki ga potrjujejo tudi oficijozna poročila, da so Italijani odločili prodiranje v notranjost dežele na prihodnjo spomlad.

Nemiri v Tunisu.

Pariz, 12. novembra. Pri tuniškimi nemirih umorjene Italijane so pokopali brez slovesnosti, da so se izognili novim spopadom. Iz Alžira je odšlo 4000 mož v Tunis, da ojačijo ondote čete.

Bojkot berlinskih mohamedanov.

Sarajevo, 12. novembra. Mohamedanski odbor v Berlinu je pozval mohamedane v Bosni in Hercegovini, naj prično z najstrožjim bojkotom proti Italijanom.

Profesor Bráf vstopi v Stürgkhov kabinet.

Praga, 13. novembra. Pogajanja s prof. Bráfom, da prevzame nezasedeni in Čehom rezervirani poljedelski portfelj v Stürgkhovem kabinetu, so domalega dokončani in bo prof. Bráf v prihodnjih dneh imenovan za poljedelskega ministra.

Stürgkhovo romanje v Budimpešto.

Dunaj, 12. novembra. Te dni obišče ministrski predsednik grof Stürgkh člane budimpeštanske vlade.

Tomašičeva strahovlada.

Zagreb, 12. novembra. Kar smo napovedovali v svojih poročilih, se že izvršuje. Z ozirom na saborske volitve, ki se bližajo, vpeljuje ban Tomašič pravo strahovlado. Oblasti, državna pravdnikstva, policija in sodišča, vse stoji v službi Tomašičevega terorizma. Dr. Lorković, čigar slučaj smo že poročili — je vložil v saboru proti izvolitvi dr. Neumana v Osjeku protest v imenu Penjiča in ga podpisal — je bil večer obsojen na tri mesece zaradi „goljufije“, češ da je ponaredil podpis na protestu, dasiravno je Penjič sam že prej pred sodiščem izjavil, da ga je pooblastil za to. Pričelo se je tudi konfisciranje opozicijskih časopisov na ta način, da zapleni policija vse liste takoj, ko izidejo, še preden jih more državni pravdnik prečitati. Potem pa že najde državni pravdnik razlog. Tako sta bila večer konfiscirana „Pokret“ in „Srbobran“. Šele proti večeru se jima je naznanilo, da sta zaplenjena zaradi člankov in notic proti Tomašiču in vladni stranki. V tem volilnem boju moramo biti pripravljeni na vse.

Afera Malik-Hummer.

Dunaj, 12. nov. Poslanec Hummer se je skesal in preklcal pismo, v katerem je predsedniku Sylvestru naznanil, da odlaga svoj državnozbornski mandat. Kakor pravi v preklciu, je to nemško-nacionalno luč rešil parlamentu „Nationalverband“.

Dunaj, 12. nov. Hummer je pozval poslance Irota na dvboj, češ da je on zagrešil proti Hummru uaperjeno notico v „All-deutsche Korrespondenz“.

Maročanska pogodba v nemškem državnem zboru.

Berolin, 12. novembra. Nemški diž. zbor je večer dokončal maročansko razpravo in odkazal francosko-nemški dogovor s predlogi tekom debate vloženimi, proračunskemu odseku.

Cesar in kancelar.

Berolin, 12. nov. V diplomatskih krogih pripovedujejo, da je kancelar napadel

vodjo konservativcev Heydebranda naravnost na cesarjevo željo. Cesar Viljem je baje sam natančno določil način postopanja.

Prestolonaslednik.

Berolin, 12. nov. Prestolonaslednik Viljem je bil baje zelo potrzan zaradi uspeha svoje demonstracije v državnem zboru, ker ni pričakoval, da se bo tako vsestransko obsojala.

Delcasséjevo stališče omajano.

Pariz, 12. novembra. V zbornici se je večer pripovedovalo, da je prišlo med sedanjim in prejšnjim mornariškim ministrom Delcasséjem in Thomsonom do ostrega spopada. Thomson, ki je pred poltretjim letom kot predsednik mornariške komisije provzročil padeč Delcasséja, ki je bil tedaj minister za zunanje zadeve, ga hoče baje interpellirati, kakšno vlogo je igral pri sklepanju francosko-španske tajne pogodbe. Pravijo, da je Delcasséjevo stališče omajano.

Revolucija na Kitajskem.

Vesti s Kitajskega se glase vedno bolj kritično za dinastijo. Revolucionarji, ki močno napredujejo, ne marajo nobenega kompromisa in gredo naravnost za svojim ciljem, da preženo mandžursko dinastijo. Vse je prepričano, da koraka severna armada proti Peking. Dogodki v Nankingu, kjer so Mandžuri bestialno morili Kitajce, bodo še bolj ogorčili vstaše.

Juanšikaj noče.

Peking, 12. nov. Juanšikaj je brzojavil vladi, da zaradi slabega zdravja ne more priti v Peking, da bi prevzel predsedstvo ministrskega sveta. Splošno sodijo, da Juanšikaj ne verjame v uspeh vlade, dasi pravi druga vest, da se doseže morda mirna sprava z vstaši.

Klanje v Nankingu.

London, 12. nov. Vstaja v Nankingu je prezgodaj izbruhnila. Vsled tega so Mandžuri uprizorili grozno klanje Kitajcev. Morili so moške, ženske in otroke. Posebno so šli nad dijake, ki so si bili odrezali kito. (Kito so vpeljali na Kitajskem Mandžuri. Prej je Kitajci niso nosili.)

Boj v Fučovu.

Fučov, 12. nov. Mandžuri, ki so bili v petek premagani, so se večer zbrali v guvernejevi palači. Pričakujejo se novi boji.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

FR. KS. KASPER

Ljubljana, Vegova ul., v bližini realke.

Zaloga raznega pohištva,

hišnih oprav za spalne in jedilne sobe, vseh vrst tapciranega pohištva, naslanjačev, otomanov, kakor tudi pisarniških oprav, dalje različnih platnenih in lesenih rolo, žaluzij in železnih valjčnih zastorov. — Velika množina izgotovljenih oprav za spalne in jedilne sobe vedno v zalogi.

Priznalna pisma, ceniki in vzorec na poljubno razpolago.

Največje podjetje konfekc. stroke je ogromna trgovina

O. Bernatovič

Ljubljana, Mestni trg šte. 5

katera ima že začetkom sezije

nad 30.000 kom. svežega blaga

po najnižjih cenah — in to:

nad 5000 kom. najfinjši oblač za gospode
„ 2000 „ najfinjši površnikov. šport-
„ 15000 „ najmočnejše konfekcije za
„ 3000 „ pelerin
dame in deklece.

Solidna postrežba!

Priznana nizke cene!

Izdelki solidni.

Zmerne cene.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

Fr. Kapus, Ljubljana

Marije Terezije cesta šte. 11. ... Kolizej.

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za spalne, jedilne in gosposke sobe. Divane, otomane, žimnice, modroce iz morske trave, zmednice na peresih, ... podobe, zrcala, otročje vozičke itd. ...

Sprejemajo se tudi opreme hotelov.

Jako zanimiv, zabaven in poučen list s slikami je slovenski

„Ilustrovani Tednik“

ki izhaja vsak petek ter stane četrtletno K 1-80.

Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem!

Naslov: Slovenski Ilustrovani Tednik, Ljubljana

Železnato vino s kino

lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani

... Dunajska cesta ...

krepla malokrvne, nervozne, vsled bolezni oslabele osebe, blede, slabotne in bolehave oroke, ena pol-litrska steklenica 2 K, tri steklenice K 6-60. Poština in zavojnina prosta.

Železnato vino lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani vsebuje v resnici in vedno navedeno množino železa, ima neoporečno zdravilno vrednost in prednjači zaradi tega vsem drugim železnatim izdelkom.

Restavracija „International“

na Resljevi cesti št. 22

v neposredni bližini južnega kolodvora.

Vedno sveže pivo, dobra dolenska vina kakor tudi gorka in mrzla jedila.

Na razpolago je vrt s kegljiščem in vsi slovenski, nemški, italijanski delavski listi. Shajališče sodrugov

Na prijazen poset vabi

Marija Petrič, gostilničarka.

10 zapovedi

za zdravje in 10 zapovedi za kmetovalca, vsake posebej tiskane, dobi vsak človek zastonj v lekarni Trnkoczy zraven rotova v Ljubljani. V tej lekarni se tudi oddajajo zdravila p. t. članom okr. boln. blagajne v Ljubljani, bol. zavodu c. kr. tob. tovarne in bolniške blagajne južne železnice.

ANTON BAJEC

cvetlični salon

Ljubljana, Pod Trančo šte. 2.

Velika zaloga suhih vencev.

Izdelovanje šopkov in vencev, trakov z napiet itd. — Zunanja naročila izvršuje točno.

Vrtnarija je na Tržaški cesti.

Brzjavni naslov: BAJEC, Ljubljana.